

המכון הישראלי
להנגשה קוגניטיבית
אגודת עמי והקרית האקדמית אונו

יום הזיכרון לשואה ולגבורה

חלק מספר החגים והמועדים של אגודת עמי

מסמך בפישוט לשוני

יום הזיכרון לשואה ולגבורה

הערה: המידע בחוברת זו עוצב במיוחד.

אם קשה לנו, אפשר לבקש עזרה מאדם שסומכים עליו,
שיסביר את מה שכתוב בחוברת.

מתי מתקיים יום הזיכרון?

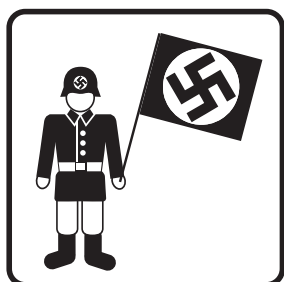
יום הזיכרון לשואה ולגבורה (אומץ),
מתקיים בתאריך כ"ז בניסן.

משמעות יום הזיכרון

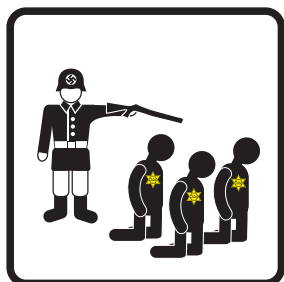

יום הזיכרון לשואה ולגבורה הוא יום אָבֵל לאומי.
זהו יום שבו כל המדינה עצובה.
זהו יום שבו מכבדים אנשים שמתו.
יש אנשים שקוראים ליום זה בקיצור 'יום השואה'.

לפני כמעט מאה שנים התקיימה מלחמת העולם השנייה.
מלחמת עולם היא מלחמה שבה הרבה ארצות
נלחמות זו בזו.
המלחמה נמשכה 6 שנים.

בין הלוחמים היו קבוצה של גרמנים שקראו להם נאצים.
הנאצים שלטו בגרמניה בזמן מלחמת העולם השנייה.
במהלך המלחמה התקיימה השואה.
בשואה הנאצים הרגו יהודים ולא יהודים.
הנאצים חשבו שרק הם אנשים טובים.
הנאצים חשבו שמותר לפגוע באנשים שהגיעו
ממקומות אחרים.

הנאצים חשבו שמותר לפגוע באנשים לפי הדת שלהם.
הנאצים חשבו שצריך להרוג את כל היהודים.
במהלך השואה הנאצים רצחו (הרגו) 6 מיליון יהודים.
6 מיליון זה כמו האנשים שגרים היום בכל ישראל.
גרמניה הפסידה במלחמה.
אחרי שגרמניה הפסידה הרג היהודים הסתיים.

ביום כ"ז ניסן התקיים **מרד** (ניסיון להתנגדות) גטו ורשה.
מרד גטו ורשה היה מרד חשוב בשואה.
במרד היה ניסיון של היהודים להתנגד לנאצים.
במרד היהודים לחמו באומץ נגד הנאצים.
למרות הגבורה, המרד **נכשל** (לא הצליח) והגרמנים ניצחו.
בחרו ביום הזה כדי לזכור את המרד ואת השואה.

ביום השואה מציינים את האירועים העצובים שקרו בשואה.
ביום השואה זוכרים את האנשים **שניספו** (נרצחו) בשואה.
ביום השואה זוכרים את מעשי הגבורה (אומץ) של היהודים
שנלחמו בנאצים.

מה עושים ביום הזיכרון?

- ביום השואה עושים דברים שמזכירים את הניספים בשואה.
- ביום השואה עושים דברים שמכבדים את הניספים בשואה.
- ביום השואה זוכרים את הגבורה של היהודים שהיו בשואה.

טקס יום השואה

ביום השואה מקיימים טקסי זיכרון (אירועי זיכרון) ברחבי הארץ.

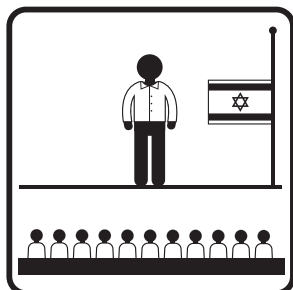
בטקס אומרים תפילות לזכר האנשים שניספו בשואה.

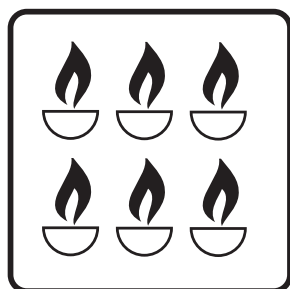
בטקס שומעים סיפורים של אנשים שהיו בשואה.

בטקס מניחים זרי פרחים לזכר האנשים שמתו בשואה.

ביום השואה נוהגים ללבוש לטקס חולצה לבנה.
החולצה הלבנה **מסמלת** שזה יום חשוב.

כל שנה מתקיים טקס גדול.
הטקס הגדול מתקיים במוזיאון "יד ושם" **להנצחת**
(כדי שנזכור לתמיד) השואה בירושלים.
בטקס המרכזי מדליקים 6 **משואות** (לפידיים).
6 המשואות הן לזכר 6 מיליון יהודים שניספו בשואה.
את המשואות מדליקים ניצולי השואה.
ניצולי שואה (שורדים) הם אנשים שלא מתו בשואה.

צפירת זיכרון

בשעה 10 בבוקר ביום השואה שומעים בכל הארץ צפירה.

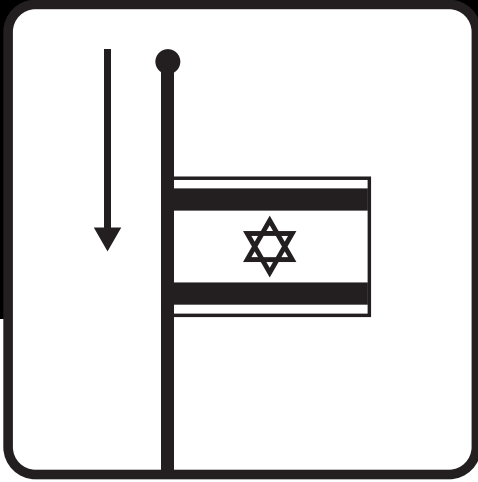
צפירה היא צליל חזק ורצוף שמסמל אָבֵל.

כשיש צפירת זיכרון אנחנו עוצרים כל מה שאנחנו עושים.

מי שיכול עומד במקום בשקט.

הצפירה מסמלת את הזיכרון של 6 מיליון היהודים שניספו בשואה.

במהלך הצפירה אנשים חושבים על השואה.

דגל בחצי התורן

תורן הוא עמוד שתולים עליו את הדגל.

כל השנה, בטקסים, תולים את דגל המדינה בקצה התורן, למעלה.

ביום השואה, נוהגים אחרת.

ביום השואה מורידים את דגלי ישראל לחצי התורן.

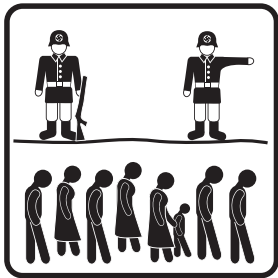
כלומר, מורידים את דגל ישראל לגובה חצי העמוד של הדגל.

מורידים את הדגל לחצי התורן כדי לסמל **אָבֵל לאומי** (של כל המדינה).

צעדת החיים

צעדה היא שורה של הרבה אנשים שהולכים יחד.

במהלך השואה נהגו לערוך "**צעדות מוות**".
בצעדות המוות, הנאצים הכריחו את היהודים ללכת
מרחקים גדולים.
בצעדות המוות היה קר.
בצעדות המוות אנשים היו רעבים.
בצעדות המוות אנשים הלכו כל היום וכל הלילה.
בצעדות המוות הרבה אנשים מתו.
בצעדת המוות השומרים הנאצים הרגו הרבה יהודים.

שבוע לפני יום השואה עושים באוֹשְׁוויץ בפולין צעדה.
לצעדה זו קוראים "**מצעד חיים**".
ב"מצעד החיים" עושים את ההפך מ"צעדת המוות".
ב"מצעד החיים" אנחנו מציינים את האנשים החיים.
ב"מצעד החיים" זוכרים את מה שקרה בשואה.
ב"מצעד החיים" משתתפים הרבה יהודים מכל העולם.
בסיום "מצעד החיים" מקיימים טקס זיכרון.

מה רואים ביום השואה?

מה רואים בטלוויזיה ביום השואה? מה שומעים ברדיו ביום השואה?

ביום השואה רואים בטלוויזיה תוכניות עצובות.

ביום השואה שומעים ברדיו מוסיקה עצובה.

אפשר לשמוע ברדיו ובטלוויזיה סיפורים של אנשים שהיו בשואה.

לפעמים רואים תמונות של התנאים הקשים שהיו בזמן השואה.

לפעמים רואים תמונות עצובות של מוות בשואה.

מוזיאון "יד ושם"

"יד ושם" הוא מוזיאון בעיר ירושלים.

"יד ושם" פועל כדי להזכיר את השואה.

"יד ושם" דואגים לשמור את הסיפור של העם היהודי לפני השואה
ובזמן השואה.

"יד ושם" אוספים חפצים, מסמכים וסיפורים על השואה.

"יד ושם" אוספים את שמות הניספים בשואה.

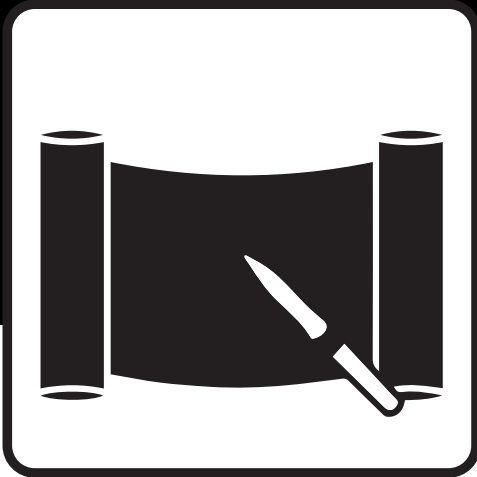
"יד ושם" חוקרים את מה שקרה בשואה.

"יד ושם" מלמדים על מה שקרה בשואה.

ביום השואה מתקיימת ב"יד ושם" **עצרת** (התכנסות, אסיפה) גדולה.

אפשר לבקר במוזיאון "יד ושם".

אפשר ללמוד ב"יד ושם" על אירועי השואה והגבורה.

תפילות מיוחדות

יש תפילות מיוחדות ליום השואה.
נוהגים לומר את התפילות במהלך טקסי הזיכרון.

תפילת "אל מלא רחמים"

תפילת "אל מלא רחמים" היא תפילה בה מזכירים את מי שנפטר (מת).
קוראים תפילת "אל מלא רחמים" ליד הקבר של מי שנפטר.
קוראים תפילת "אל מלא רחמים" בימי אָבֵל לאומיים:

- יום הזיכרון לשואה ולגבורה
- יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ולנפגעי פעולות האיבה

בתפילת "אל מלא רחמים" ליום השואה מתפללים כדי לזכור את 6 מיליון היהודים שניספו בשואה.

תפילת "אל מלא רחמים":

אֵל מְלֵא רַחֲמִים, שׁוֹכֵן בְּמְרוֹמִים,
הַמַּצֵּא מְנוּחָה נְכוֹנָה, עַל כְּנָפֵי הַשְּׂכִינָה,
בְּמַעְלוֹת קְדוּשִׁים וְטְהוּרִים, כְּזוֹהַר הַרְקִיעַ מְזֻהָרִים,
אֵת כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל יְשֵׁת מִלִּיּוֹנֵי הַיְהוּדִים, חֲלָלֵי הַשּׂוֹאָה בְּאִירוֹפָּה,
שְׁנֵהֲרָגוּ, שְׁנֵשְׁחָטוּ, שְׁנֵשְׂרָפוּ וְשֵׁנִסְפוּ עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם,
בְּיַדֵּי הַמְרַצְחִים הַגֵּרְמָנִים הַנָּאֲצִים וְעוֹזְרֵיהֶם מְשָׂאֵר הָעַמִּים.
לֵכֵן בְּעַל הַרְחָמִים יִסְתִּירֵם בְּסֶתֶר כְּנָפָיו לְעוֹלָמִים,
וְיַצְרֹר בְּצָרוֹר הַחַיִּים אֶת נְשָׁמוֹתֵיהֶם.
ה' הוּא נִחְלָתָם, בְּגֵן עֵדֶן תְּהֵא מְנוּחָתָם,
וְעַמְדוֹ לְגוֹרְלָם לְקֶץ הַיָּמִין, וְנֹאמַר אָמֵן.

תפילת "יזכור"

"יזכור" היא תפילה בה מזכירים את מי שנפטר.
קוראים את תפילת "יזכור" בבית הכנסת.

קוראים את תפילת "יזכור" בימי אָבֵל לאומיים:

- יום הזיכרון לשואה ולגבורה
 - יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ולנפגעי פעולות האיבה
- ביום השואה אנחנו מבקשים מאלוהים לזכור את היהודים שניספו בשואה.

תפילת "יזכור":

יזכור אלוהים את כל הנשמות של כל קהילות עמך בית ישראל מגולת אירופה שהועלו על מוקד קדוש שמך הגדול בשנים ת"ש-תש"ה. שישה מיליון אנשים ונשים, ילדים וילדות, בחורים ונערות, זקן וטף, עוללים ויונקים שנהרגו ושנטבחו באכזריות איומה ונרצחו ברצח המוני ליד קברים פתוחים במקומות מגוריהם, בערים, בעיירות ובכפרים, ויתרם הובלו כצאן לטבח למחנות הריכוז והומתו במיתות שונות ואיומות. ניספו ברעב ובצמא, בעבודה מפרכת המכלה את הגוף והנפש, במחלות נוראות, באש ובמים, בחניקה ובהרעלה בתאי הגזי, ונשרפו לאפר בכבשני – האש של מחנות ההשמדה האיומים בגרמניה ובפולניה, במחנות המוות שתכננה והקימה הממשלה הנאצית השטנית של עם המרצחים הגרמני יחד עם הרוצחים עוזריהם משאר העמים, שהיו בעצה ובמטרה אחת להשמיד ולאבד את העם היהודי ולמחות את זכר היהדות ולכלות כיליון מוחלט כל אשר בשם ישראל יקרא.

אל נקמות, שופט הארץ השב גמול שבעתיים לצוררי עמך. זכור ישועת "שמעת ישראל" שזעקו הלקוחים למוות, אל תידום לדמי אבות ובנים, אימהות ועולליהם, רבן ארזי הלבנון אדירי התורה ותלמידיהם ואנקת המעונים תעלה לפני כיסא כבודך, לנקום במהירה לעינינו, את נקמת דן בניך ובנותיך הקדושים והטהורים, שלא זכו לקבר ישראל, ככתוב כי דם עבדיו יקום ונקם ישיב לצריו, וכיפר אדמתו עמו.

תפילת "קדיש יתום"

"קדיש יתום" היא תפילה כדי לזכור אבא או אימא שנפטרו. התפילה היא בשפה הארמית. הארמית היא שפה שהשתמשו בה לפני הרבה שנים. בתפילת "קדיש יתום" אומרים דברים טובים על אלוהים. בתפילת "קדיש יתום" אומרים לאלוהים תודה. ביום השואה קוראים את תפילת "קדיש יתום" עבור כל היהודים שניספו בשואה.

תפילת "קדיש יתום":

יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵיהּ רַבָּא.

[אמן]

בְּעֵלְמָא דִּי בְּרָא, כְּרַעוּתְהָ. וְיִמְלִיךְ מַלְכוּתְהָ, וְיִצְמַח פְּרֻקְנָהּ, וְיִקְרַב מְשִׁיחָהּ.

[אמן]

בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל-בֵּית יִשְׂרָאֵל, בְּעַגְלָא וּבְזַמַּן קָרִיב, וְאָמְרוּ אָמֵן.

[אמן] יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ, לְעֵלְמָא לְעֵלְמֵי עֵלְמֵיָא]

יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ, לְעֵלְמָא לְעֵלְמֵי עֵלְמֵיָא יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמַם

וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל, שְׁמֵהּ דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

[אמן]

לְעֵלְאֵמֵן-כָּל-בְּרַכְתָּא, שִׁירְתָּא, תְּשַׁבְּחָתָא וְנַחְמָתָא דְאִמֵּירָן בְּעֵלְמָא, וְאָמְרוּ אָמֵן.

[אמן]

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמֵיָא וְחַיִּים עֲלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ אָמֵן.

[אמן]

עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמֵרוֹמָיו, הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עֲלֵינוּ, וְעַל כָּל-עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל,

וְאָמְרוּ אָמֵן.

[אמן]

העיירה בוערת

מילים ולחן: מרדכי גבירטיג

תרגום: אברהם לוינסון

שיר שמשמיעים בטקסים כשרוצים להנציח את השואה והגבורה.

ואתם חובקים ידים
בלי הושיט עזרה,
בלי כבות את אש הלהב,
אש העירה.

שרפה, אחים, שרפה!
רק בידכם בלבד היא
העזרה.
חיש הושיטו יד אוהבת
והצילו מהמות,
בדמכם כבו שלהבת,
חיש כבו בדם.

מרחוק אל תעמדו,
כי האש עולה.
אל נא תחבקו ידים,
השרפה גדולה!

שרפה, אחים, שרפה!
עירתנו בוערה כלה,
בה רוחות שחרות יסערו,
להבות חרבן יבערו,
עקבותיה לא נשארו,
היא עולה באש.

ואתם חובקים ידים
בלי הושיט עזרה,
בלי כבות את אש הלהב,
אש העירה.

שרפה, אחים, שרפה!
קרובה, חס וחלילה, השעה,
כי הלהבות יתמידו,
את כלנו פה ישמידו,
רק שרידי קירות יעידו
מה שפה היה.

מילים חשובות

מילים
חשובות

מילה

הסבר

גבורה

אומץ לעשות משהו מסוכן או מפחיד.
למשל, לנאצים היה הרבה נשק וכח.
בכל זאת, היהודים ניסו להתנגד לנאצים.

ניסן

החודש השביעי בשנה העברית.

מרד

ניסיון להתנגד לאויבים.
למשל, הנאצים היו האויבים של היהודים.
היהודים ניסו להתנגד לנאצים.

יום אָבֵל לאומי

יום שבו כל המדינה עצובה.
יום שבו מכבדים אנשים שמתו.
יום שבו זוכרים דברים עצובים שקרו.

נאצים

הנאצים שלטו בגרמניה בזמן מלחמת העולם השנייה.
במהלך המלחמה התקיימה השואה.
בשואה הנאצים הרגו יהודים ולא יהודים.
הנאצים חשבו שרק הם אנשים טובים.
הנאצים חשבו שמותר לפגוע באנשים שהגיעו ממקומות
אחרים.
הנאצים חשבו שמותר לפגוע באנשים לפי הדת שלהם.
הנאצים חשבו שצריך להרוג את כל היהודים.

ניספּו

נרצחו, מתו.
אנשים שהרגו אותם.

טקס

אירוע חגיגי וחשוב.
אירוע בו נוהגים לעשות מעשים קבועים.
למשל, יש אנשים שלובשים חולצה לבנה לטקס יום השואה.

סמל

מנהג או דבר שמזכירים לנו משהו אחר.
למשל, צפירה מזכירה לנו את האנשים שניספו בשואה.

להנציח

לזכור לתמיד באמצעות חפץ, שיר, או מצבה.
למשל, קבר מנציח את הנפטר.

ניצול

אדם ששרד. כלומר: אדם שלא מת במהלך ארוע מסוכן.
למשל, ניצול שואה הוא אדם שהמשיך לחיות אחרי השואה.

משואה

לפיד. מקל שבחלק העליון שלו מדליקים אש.

צפירה

צליל חזק ורצוף שמסמל אָבֶל.
כשיש צפירת זיכרון אנחנו עוצרים כל מה שאנחנו עושים.
מי שיכול עומד במקום בשקט.

תּוֹרָן

עמוד שתולים עליו את הדגל.

לאומי

משהו של המדינה.
למשל, יום השואה הוא יום אָבֶל לאומי.

צעדה

הרבה אנשים שהולכים יחד.

צעדות מוות

בצעדות המוות, הנאצים הכריחו את היהודים ללכת
מרחקים גדולים.
בצעדות המוות היה קר.
בצעדות המוות אנשים היו רעבים.
בצעדות המוות אנשים הלכו כל היום וכל הלילה.
בצעדות המוות הרבה אנשים מתו.
בצעדות המוות השומרים הנאצים הרגו הרבה יהודים.

עצרת

התכנסות, אסיפה.

נפטר

מת